

ลายมือชื่อไม่ใช่เพียงพิธีการ แต่คือความรับผิดชอบตามกฎหมาย

การปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งใด ต้องยึดหลักความสุจริต รอบคอบ และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้มีหน้าที่รับรองเอกสารราชการ เนื่องจากลายมือชื่อที่ปรากฏในเอกสารถือเป็นการรับรองข้อเท็จจริงที่มีผลผูกพัน ทั้งทางกฎหมายและทางวินัย หากลงนามโดยมิได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ถูกต้องก่อน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ และตัวเราเองอาจต้องรับผิดชอบอย่างร้ายแรงด้วย **ดังเช่นคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดคดีหมายเลขแดงที่ พ. ๔๘/๒๕๖๗**

ข้อเท็จจริงของคดีนี้สรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งปลัดอำเภอ ซึ่งในขณะเกิดเหตุได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในโครงการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบครบวงจรของอำเภอพยุมา จังหวัดเชียงราย ต่อมา สตง.ตรวจพบความผิดปกติในการดำเนินโครงการ จึงส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. ไต่สวน ผลการไต่สวนพบว่า มีการจัดทำเอกสารการเบิกจ่ายและเอกสารตรวจรับพัสดุนั้นเป็นเท็จ ทั้งที่ไม่มีการดำเนินโครงการ หรือมิได้รับพัสดุครบถ้วนตามที่เบิกจ่าย ผู้ฟ้องคดีในฐานะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ลงนามรับรองการตรวจรับ ทั้งที่มิได้ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยพัสดุ ป.ป.ช. จึงมีมติชี้มูลความผิดทางอาญาและความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย และได้มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ย่อมมีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยในฐานะความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องได้ และเมื่อส่งสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาแล้ว ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงโทษทางวินัยโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยใหม่ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ถือว่าสำนวนไต่สวนของ ป.ป.ช. เป็นสำนวนสอบสวนทางวินัย ส่วนข้ออ้างว่าผู้ฟ้องคดีเพียงปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชานั้น ศาลเห็นว่า ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องตรวจสอบความถูกต้องของพัสดุ และการปฏิบัติงานด้วยตนเองก่อนลงนามรับรอง การลงนามรับรองทั้งที่มิได้ตรวจสอบ ถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง แม้จะมิได้รับผลประโยชน์โดยตรงก็ไม่อาจเป็นเหตุให้พ้นความรับผิดได้ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ เป็นเพียงการแนะนำแนวทางการลงโทษเท่านั้นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษสามารถพิจารณาโดยใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฐานความผิดทางวินัยใหม่ได้นั้น ศาลเห็นว่า “แม้มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมิได้มีสถานะเป็นกฎหมายหรือกฎอันจะมีผลผูกพันให้ผู้มีอำนาจลงโทษต้องปฏิบัติตาม แต่มติดังกล่าวเป็นการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดในเรื่องที่กำหนดไว้ เพื่อให้การลงโทษเป็นไปด้วยความเหมาะสมกับกรณีความผิด มีมาตรฐานเดียวกัน และเป็นไปในทางเดียวกัน ดังนั้น ในการพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ผู้บังคับบัญชาต้องนำมติดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาใช้ดุลพินิจได้” ศาลจึงพิพากษาว่าคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

คำพิพากษานี้ถือเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับพัสดุ จึงขอสรุปเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ว่า

๑. การลงลายมือชื่อในเอกสารราชการต้องเกิดจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ไม่ควรลงนามเพียงเพราะได้รับคำสั่งหรือความเชื่อมั่นในคำยืนยันของผู้อื่น

๒. คำสั่งของผู้บังคับบัญชาไม่ใช่เหตุยกเว้นความรับผิด หากคำสั่งนั้นขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบ ผู้ปฏิบัติยังคงต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำของตนเอง

/๓. ผู้ได้รับ...

๓. ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระ รอบคอบ และบันทึกข้อเท็จจริงตามที่ตรวจพบจริง หากไม่สามารถตรวจรับได้ ควรบันทึกเหตุผล หรือปฏิเสธการลงนาม จนกว่าจะตรวจสอบครบถ้วน

๔. การปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตมิได้หมายถึงเพียงไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง แต่ต้องใช้ความระมัดระวังตามมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในตำแหน่งนั้นด้วย

และข้อคิดจากคดีนี้ คือ “ลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่เพียงพิธีการ แต่เป็นการรับรองความถูกต้องของข้อเท็จจริง การลงนามโดยไม่ตรวจสอบ อาจนำไปสู่ความรับผิดชอบทั้งทางวินัย ทางอาญา และการสิ้นสุดชีวิตราชการได้ แม้จะอ้างว่าปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาก็ตาม”